

WPROWADZENIE

Niniejszy numer *Neofilologa* stanowi pierwszy z cyklu trzech zeszytów zawierających głównie artykuły będące pokłosiem Światowego Kongresu Języków Obcych oraz dorocznej Konferencji PTN pt. „Kształcenie językowe w dobie globalnych przemian – potrzeba współpracy i nowych perspektyw”. Wydarzenie to w dniach 27-29 czerwca 2022 roku zorganizowały w Warszawie: Międzynarodowa Federacja Nauczycieli Języków obcych (FIPLV), Polskie Towarzystwo Neofilologiczne (PTN) oraz Wydział Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego. Kongres, który zgromadził blisko 180 uczestników z 21 różnych krajów, stał się znakomitą okazją do naukowej i dydaktycznej refleksji, wymiany doświadczeń oraz poszukiwania nowych inspiracji, dzięki którym nauczanie i uczenie się języków obcych mogłoby jak najlepiej sprostać obecnym wyzwaniom edukacyjnym. Wyzwania te, z jednej strony, są wynikiem postępującej cyfryzacji, implementacji nauczania zdalnego i hybrydowego w czasie pandemii, wzrastającej heterogeniczności potrzeb uczących się, z drugiej – różnorodności językowej i kulturowej środowiska uczenia się i nauczania języków.

Problematyka wystąpień kongresowych wyraźnie odnosiła się do kontekstu globalnych przemian, dotyczyła bowiem takich obszarów, jak: zastosowanie nowych technologii informacyjnych w nauce języków obcych, nauczanie w kontekście wielojęzycznym, rozwijanie autonomii i strategii uczenia się, rozwijanie kompetencji komunikacyjnych i interkulturowych, kształcenie nauczycieli języków obcych, podejście neokomunikacyjne oraz metodologia badań w glottodydaktyce; nawiązywała także do społecznego i psychologicznego wymiaru procesów nauczania i uczenia się. Jak pokazały obrady Światowego Kongresu Języków Obcych 2022, poszukiwanie nowych możliwości i wymiarów współpracy oraz otwieranie nowych perspektyw dla glottodydaktyki nie musi oznaczać radykalnego odejścia od tradycyjnych podejść i rozwiązań dydaktycznych, lecz być wyrazem dążności do zaadaptowania ich do nowych potrzeb i okoliczności. Nawiązując do owej logiki współistnienia tego, co nowatorskie i tego, co konwencjonalne w nauce języków obcych, pragniemy zachęcić Czytelników obecnego numeru *Neofilologa* do refleksji

nad zastosowaniem różnorodnych technik i form pracy. W zeszycie znajduje się dziewięć artykułów, z czego cztery w języku francuskim, po dwa w językach polskim i angielskim oraz jeden w języku niemieckim.

Otwierający numer tekst autorstwa Haliny Widły pt. « L'impact de la pandémie sur les pratiques universitaires en didactique des langues » przedstawia refleksje na temat ewolucji praktyk uniwersyteckich stosowanych w nauce języków obcych w dobie pandemii. Koncentrując się na zagadnieniu integracji technologii informacyjnych i komunikacyjnych w nauczaniu, Autorka stawia pytanie o to, czy i w jakim stopniu w przekazywaniu wiedzy teoretycznej i umiejętności kognitywnych uwzględniamy doświadczenia uczących się i nauczycieli. Artykuł zawiera opis i wnioski z badania, którego celem było ocenienie przez studentów metod nauczania opartych na mediach cyfrowych stosowanych przez 2 lata pandemii. Uwzględnienie preferencji studentów wydaje się mieć istotne znaczenie dla ułatwienia i przyspieszenia procesu kształcenia.

Wspieranie procesu kształcenia jest także przedmiotem zainteresowania Jolanty Sujeckiej-Zajęc, która w swoim artykule pt. « Le tutorat – un dispositif d'aide à la réussite dans le contexte universitaire » rozważa rolę tutoringów jako jednego z najpotężniejszych narzędzi, za pomocą którego można wspierać uczących w drodze do sukcesu, użytecznego jednocześnie dla nauczycieli-badaczy w ich pracy pedagogicznej. Autorka w swoim tekście najpierw prezentuje syntezę francuskich i anglosaskich doświadczeń badawczych, które dokumentują pozytywny wpływ tutoringów na proces kształcenia w kontekście akademickim, by następnie przedstawić warunki jego wdrażania na kursach uniwersyteckich w Polsce. W tym celu omawia własne doświadczenie jako tutora nauczycieli szkół wyższych i przeprowadza analizę kilku konkretnych przypadków.

Z kolei Ewa Półtorak w tekście pt. « Quelques réflexions sur l'intégration de la littérature numérique dans le processus d'enseignement-apprentissage des langues vivantes » dzieli się refleksjami dotyczącymi umiejętności cyfrowych na przykładzie nauczania i uczenia się języka francuskiego jako drugiego języka obcego (*subsequent-thirdsubsequent*) na poziomie B1. Autorka dokonuje analizy wybranych podręczników do nauki tego języka dla młodzieży i dorosłych, a swoje dociekania koncentruje na działaniach poświęconych rozwijaniu kompetencji cyfrowych uczniów.

Kinga Łagowska w artykule pt. „Escape room na lekcji języka obcego” opisuje możliwości wykorzystania wirtualnych i stacjonarnych pokoi zagadek jako nowatorskiej formy pracy na lekcjach języków obcych, przywołując wyniki sondażu przeprowadzonego wśród nauczycieli, będących członkami innowacyjnych społeczności internetowych. Choć w chwili obecnej nie zostało jeszcze rozstrzygnięte, czy ta forma nauczania i uczenia się jest

jedynie ludycznym sposobem na urozmaicenie lekcji języka obcego czy kolejną otwartą formą pracy, Autorka uważa, że warto zapoznać się z jej wyjątkowymi możliwościami w kontekście glottodydaktycznym.

Tomasz Moździerz w artykule pt. „Tempo czytania ze zrozumieniem w języku polskim na przykładzie klas ósmych i maturalnych” zwraca uwagę na fakt, iż wiedza o tym, jak szybko czyta przeciętna osoba, może być bardzo użyteczna w planowaniu wszelkich działań wymagających wykorzystania tekstu, a więc także zajęć językowych. Autor prezentuje część projektu doktorskiego, którego celem jest odpowiedź na pytania: Jak szybko czytają Polacy? oraz Jaki przy tym tempie osiągają stopień rozumienia tekstu? W artykule podsumowano dwa badania, w których sprawdzono szybkość czytania w języku polskim u uczniów 4 klasy liceum oraz 8 klasy polskiej szkoły podstawowej w korelacji z rozumieniem przekazu.

Kolejne dwa teksty poruszają zagadnienie nauczania zdalnego. Raport badawczy Filipa Myszkii pt. „Online-Fremdsprachenunterricht in der Oberschule – Forschungsbericht” przedstawia część wyników większego badania aspektów związanych: z sytuacją, samopoczuciem i rolami uczniów oraz nauczycieli w nowej wirtualnej rzeczywistości, ze sposobami pracy nauczycieli w wirtualnej szkole, a także ze znaczeniem i rolą wsparcia dyrektorów oraz rodziców dla, odpowiednio, nauczycieli i uczniów. W podsumowaniu raportu zarysowane zostały nowe interesujące perspektywy badawcze.

Artykuł Jolanty Hinc i Adama Jarosza pt. “Student’s perception of distance learning of a foreign language” wpisuje się natomiast w społeczne badania empiryczne czasu globalnych przemian. Autorzy porównują w nim proces nauki języków obcych w formach stacjonarnej oraz zdalnej, ukazują wady oraz zalety tych form pracy, w obu przypadkach patrząc na nie z perspektywy studentów lektoratów dwóch polskich uczelni wyższych. Z badań wynika, że jedyną zmienną wyróżniającą *de facto* językowe kształcenie zdalne jest otwartość organizacyjna tego procesu.

Przedostatni artykuł autorstwa Melanie Ellis pt. “Supporting young L2 English learners with word recognition: design of early reading materials” zawiera argumenty przemawiające za nowym podejściem do rozwijania kompetencji leksykalnej, polegającym na nauczaniu słownictwa w powiązaniu z kształceniem kompetencji fonetycznej w języku obcym. Zdaniem Autorki, nauczanie zasad pisowni oraz wybranych zagadnień fonetycznych w integracji z kształtowaniem umiejętności dekodowania nowych struktur leksykalnych może pomóc polskim uczniom w opanowaniu umiejętności szybkiego i łatwego rozpoznawania słów, a tym samym prowadzić do sukcesu w nauce języka angielskiego.

Numer zamyka artykuł Mieczysława Gajosa pt. « Le français «sauvage » dans les chansons d’Édith Piaf – un aperçu didactique », w którym

Autor rozważa możliwości nauczania słownictwa slangowego w oparciu o piosenkę Édith Piaf. Artykuł przedstawia postać i twórczość słynnej piosenkarki, analizę językową wybranych tekstów piosenek oraz propozycje bazujących na nich rozwiązań dydaktycznych.

Pragniemy zwrócić Państwa uwagę na różnorodność treści niniejszego tomu.

Glottodydaktyczny akcent naukowo-badawczy dominuje w artykułach Haliny Widły, Ewy Półtorak oraz Tomasza Moździerza. W tekstach odkryjemy również dominanty interdyscyplinarne takich nauk pokrewnych, jak psychopedagogika (wybrzmiewająca u Jolanty Sujeckiej-Zajęc), językoznawstwo (widoczne u Melanie Ellis oraz Mieczysława Gajosa), dydaktyka, w tym dydaktyka mediów (w raporcie badawczym Filipa Myszki i tekście Kingi Łagowskiej), czy wreszcie nawiązanie do socjologii (w pracy Jolanty Hinc i Adama Jarosza).

W tym numerze znajdziemy też z jednej strony teksty wpisane w tradycyjne, zweryfikowane naukowo i wciąż żywotne podejścia metodyczne (np. artykuł Melanie Ellis czy Mieczysława Gajosa), w których tradycyjne formy nauczania i uczenia się języków obcych zyskują jednak nowy wymiar; z drugiej zaś, mamy prace ukazujące przełom w glottodydaktyce, ewoluujące w progresywnych kierunkach, związanych z przemianami w edukacji i społeczeństwach, w tym przede wszystkim wynikających z rozwoju technologii komunikacyjnych i informatycznych. Trend ten dostrzeżemy w artykułach poświęconych badaniom: nad lekcjami języków obcych, prowadzonymi zdalnie przez studentów Haliny Widły oraz nad językowym nauczaniem stacjonarnym, a także zdalnym, Jolanty Hinc i Adama Jarosza oraz Filipa Myszki, czy w wykorzystaniu informatycznych platform analizy danych empirycznych Tomasza Moździerza. Tom ten eksponuje ponadto nowatorskie podejścia, doskonale wpisujące się w szeroko pojęte dziś nauczanie neokomunikacyjne. Przykładem może tu być tekst, Jolanty Sujeckiej-Zajęc, w którym Autorka podkreśla znaczenie głębokiej, długotrwałej, regularnej i osobistej relacji między tutorem a uczniem, prowadzącej do osobistego sukcesu obydwu; czy też artykuł Kingi Łagowskiej ukazujący nowe perspektywy nauczania i uczenia się języków obcych, bazujące na metodycznej i organizacyjnej otwartości, poprzez zastosowanie pokojów zagadek.

Rozmaitość metodologiczną dostrzeżemy z kolei w mnogości podejść, metod, technik i narzędzi weryfikacji, zastosowanych w przedstawianych w tym tomie badaniach empirycznych. I tak, elementy ilościowego podejścia badawczego zawierają badania Haliny Widły, Tomasza Moździerza, Jolanty Hinc i Adama Jarosza, Kingi Łagowskiej oraz Filipa Myszki. Z kolei charakter jakościowy mają badania przeprowadzone przez Jolantę Sujecką-Zajęc, Mieczysława Gajosa, Melanie Ellis oraz Ewę Półtorak. Zasada triangulacji zastosowana została natomiast m.in. przez Filipa Myszkę. Metody badawcze

wykorzystane przez autorów to: metoda sondażu pisemnego z zastosowaniem ankietowania (Filip Myszka, Jolanta Hinc i Adam Jarosz, Kinga Łagowska), metoda obserwacji nieskategoryzowanej (Melanie Ellis, Halina Widła), metoda testowania z wykorzystaniem testów wydajnościowych (Tomasz Moździerz), metoda analizy dokumentów z elementami badań korpusowych (Ewa Półtorak, Mieczysław Gajos) oraz metoda retrospekcji (Jolanta Sujecka-Zajęc). Znajdziemy tu także teksty noszące znamiona badań praktycznych (Jolanta Sujecka-Zajęc, Mieczysław Gajos, Melanie Ellis).

Ad extremum, pragniemy wtajemniczyć Państwa w kulisy doboru autorów tego tomu. Znajdziemy tu zarówno teksty wybitnych glottodydaktyków, zasłużonych dla polskiej nauki, jak i artykuły młodych naukowców, podejmujących pierwsze próby badawcze w neofilologicznej przestrzeni. Jako redaktorki niniejszego tomu dołożyłyśmy wszelkich starań, by uchwycić istotne trendy glottodydaktyczne w dobie cyfryzacji, równolegle zaś ukazać żywotność doskonale sprawdzonych form i technik pracy oraz metod badawczych tej dyscypliny nauki. Pragniemy zaakcentować w tym numerze *Neofilologa*, że czas obecny jest, naszym zdaniem, w polskiej glottodydaktyce erą postczy inaczej neokomunikacyjną, przejściowym stadium dziejowego przełomu, a nawet wręcz, jak nie waha się powiedzieć Halina Widła w artykule otwierającym cykl trzech kolejnych tomów *Neofilologa* – rewolucją.

Życzymy przyjemnej lektury!
Beata Peć i Krystyna Szymankiewicz